

АНОТАЦІЇ

100 РОКІВ ГРИГОРІЯ НУДЬГИ

Петро ШКРАБ'ЮК

У світ за піснями... До 100-річчя Григорія Нудьги

В есеї відтворено життєвий і творчий шлях Григорія Нудьги, його невтомну літературно- і піснєзнавчу діяльність, зокрема пошуки слідів української пісні у світі, переслідування радянською владою, ув'язнення, взаємини з видатними сучасниками.

Ключові слова: Григорій Нудьга, українська пісня, рецензія, козаки, арешт, світ.

Любомир СЕНИК

Григорій Нудьга – вчений в царстві безправ'я

У статті зроблено спробу змалювати постать Великого Українця, згадати його добре ім'я, гідну продовження та наслідування його титанічну працю. Це образ чесної, до кінця відданої Україні і її духовності людини, якої не зламали ні тюрма, ні переслідування, відкривач невідомих сторінок в історії українського письменства та народної словесності.

Ключові слова: Григорій Нудьга, фольклор і фольклористика, народна дума та пісня, геноцид, мова, нація, доба розстріляного відродження, переслідування.

Андрій ПАШУК

Спогад про Григорія Нудьгу

У спогаді йдеться про тривале спілкування з Григорієм Нудьгою. Автор відзначає людські та професійні якості вченого, акцентує на його невідповідному зацікавленні українськими піснями, оповідає історію свого знайомства з творчістю Семена Климовського, згадує спільні з Г. Нудьгою піші прогулянки та розмови про майбутній розвал СРСР.

Ключові слова: Григорій Нудьга, українські пісні, мова, нація, Семен Климовський, прогулянка, СРСР, імперія.

Микола ІЛЬНИЦЬКИЙ

Спогад про Григорія Нудьгу

У статті у формі спогаду розкрито важливі епізоди життєвого і творчого шляху видатного українського літературознавця і фольклориста Григорія Нудьги. У спогаді акцентовано на фольклористичних працях ученого та на принциповості його позицій, що було причиною його переслідувань з боку комуністичної влади, арешту та заслання. Автор спогаду пише

про підтримку вченого молодих науковців, пропаганду української пісні і думи серед широкої публіки.

Ключові слова: Григорій Нудьга, пісні, думи, пародія, популяризація фольклору.

Василь ГОРИНЬ

В'язка споминів про Григорія Нудьгу

Коротко зреферувавши літературознавчі та фольклористичні дослідження Григорія Нудьги, автор розповідає про різні епізоди з життя вченого: прослуховування фольклорних записів, обговорення поезії Ігоря Калинця, епізод зі статтею Степана Трофимука про Г. Нудьгу, звільнення з Інституту, зустріч з М. Рильським і спілкування з молодими науковцями, останні роки життя Г. Нудьги і святкування його ювілеїв. Автор базується на власних спостереженнях та спогадах самого Григорія Нудьги.

Ключові слова: Григорій Нудьга, Інститут суспільних наук, звільнення, валики, Ігор Калинець, Степан Трофимук, Максим Рильський, молоді філософи, нудьга.

Феодосій СТЕБЛІЙ

Григорій Нудьга – жертва слуг комуністичного режиму

Спомин

У статті зосереджено увагу на обставинах звільнення Григорія Нудьги з Інституту суспільних наук, яке передувало ліквідації всього відділу літератури 1975 р. За збірником «Культурне життя в Україні» наведено характеристику Г. Нудьги, завдяки якій вдалося захистити вченого перед радянською владою і деякий час зберегти його на посаді в Інституті. Також згадано про зустріч автора з Г. Нудьгою під час заходів з нагоди його 80-річчя.

Ключові слова: Григорій Нудьга, відділ літератури Інституту суспільних наук, Мирослава Гурладі, характеристика, звільнення, ліквідація, націоналізм.

Михайло ЧОРНОПИСКИЙ

Григорій Нудьга – жертва і свідок геноциду українців московськими окупантами

На матеріалі спогадів і документальних джерел розкрито цілеспрямоване нівечення долі українського вченого окупаційним режимом «союзної» імперії.

Ключові слова: Григорій Нудьга, окупаційний режим, геноцид, рабство ХХ ст.

Богдана КРИСА

Григорій Нудьга про Семена Климовського, або портрет як автопортрет

У статті зроблено спробу наголосити на інтенціях і основних аспектах студій Григорія Нудьги над творчою спадщиною Семена Климовського. Виділено певні знаки тотожності автора та його дослідника, що виявилися у реценсії намірів, вчинків і текстів кожного з них у свій час.

Ключові слова: Григорій Нудьга, Семен Климовський, суд, правда, пам'ять тексту, людська пам'ять, портрет, автопортрет.

Леся ГАРАСИМ

Культурологічна теорема Григорія Нудьги

У статті розглянуто програмні принципи культурологічної, фольклористичної діяльності Григорія Нудьги, базовані на усвідомленні глибинного зв'язку між мовою і піснею, їх ролі у становленні і формуванні української національної свідомості.

Ключові слова: народна пісня, етнокультура, національна самобутність, взаємодія культур.

Наталія ВІННИКОВА

Жанр літературної пародії у дослідженнях Григорія Нудьги

У статті розглядається наукова спадщина Григорія Нудьги, результати його пошуків у з'ясуванні природи жанру пародії. Зокрема, увага зосереджується на монографії Г.Нудьги "Пародія в українській літературі" та упорядкованому ним збірнику "Українські пародії".

Ключові слова: пародія, літературний жанр, пародіювання, суміжні жанри.

Юрій ВОЛОЩАК

Не бійся смерті

В есеї викладено міркування про дихотомію життя-космосу та смерті-хаосу. Автор осмислює повноту життя людини у творчості, якою долається смерть. Життєписну літературу, зокрема повість «Не бійся смерті» Григорія Нудьги, розглянуто як форму тяглої пам'яті, зв'язку поколінь та вихованню особистості.

Ключові слова: нудьга, Григорій Нудьга, «Не бійся смерті», життя, смерть, страх, повнота, життєпис, туга за прекрасним, космос, хаос.

Анатолій БУРДЕЙНИЙ

Ростислав Долинський – німецький математик, закоханий в українську пісню

У статті вперше подано інформацію про допомогу Г. А. Нудьзі при розшуку матеріалів про поширення української пісні у європейських країнах з боку німецького математика Ростислава Долинського (Rostislaw Dolinsky; 02.05.1905–11.09.1982). Описана творча лабораторія цієї співпраці.

Ключові слова: Ростислав Долинський, Григорій Нудьга, українська народна пісня, історія української культури і мови.

Анатолій БУРДЕЙНИЙ, Олександр ЛІСНЯК

Кесарій Білиловський – єврей з українською душею

Наведено короткі біографічні дані за записами харківського періоду в архіві Григорія Нудьги про Кесарія Білиловського, описані його поезії та переклади.

Ключові слова: Кесарій Білиловський, Григорій Нудьга, романси українських поетів, історія української культури і мови.

Вікторія ПАЩЕНКО

До історії садиби-музею Панаса Мирного

Розглянуто історію садиби Панаса Мирного в Полтаві, яка пізніше стала музеєм письменника. Розповідь переходить від подій та зустрічей у приватному просторі Панаса Мирного до культурних заходів у просторі меморіальному. Охоплено всю хронологію цього приміщення: від купівлі у 1903 р. і до наших днів. З'ясовано участь Григорія Нудьги у формуванні фонду музею.

Ключові слова: Панас Мирний, Полтава, вулиця Кобищанська, музей-садиба, експозиція, письменники, Григорій Нудьга, Михайло Рудченко, Олесь Гончар, ювілей.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА І ХРИСТІАНСЬКА ЕТИКА

Дарія СИРОЇД

Їжа святих (на матеріалі давньої агіографії)

На матеріалі Житій святих свт. Димитрія Туптала виокремлено основні сенси, які набуває образ їжі в агіографії. Ці сенси безпосередньо пов'язані з головними ідеями християнської антропології та сотеріології.

Ключові слова: Життя святих, аліментарна метафора, чудо, спільна трапеза, євхаристійний образ, сотеріологія, християнська антропологія.

Микола ІЛЬНИЦЬКИЙ

«У формі пізнання власної національної своєрідності...»

У статті проаналізовано життєвий і творчий шлях українського мовознавця і літературознавця Костянтина Чеховича, представника католицького напрямку в літературному процесі 20-30-х рр. ХХ ст. Акцентована увага на обґрунтуванні концепції християнської етики в літературі, запереченні теорії єдиної давньоруської мови та характеристикі основних положень філософії мови О. Потебні.

Ключові слова: Костянтин Чехович, католицька критика, давньоруська мова, філософія мови О. Потебні.

Мар'яна ГІРНЯК

Випробування духу: проблема духовності в прозі Миколи Хвильового

У статті зосереджено увагу на проблемах духовності, порушених у художніх творах Миколи Хвильового. Письменник наголошує на знеціненні духовних вартостей, моральному релятивізмі постреволюційної епохи, підміні понять, що зумовлюють невлаштованість людини у світі. Хвильовий акцентує на небезпечі виродження в людині людської природи та на глибокому роздвоєнні особистості, що змушує існувати на межі реального та ірреального світів. Індикаторами збереження людяності стають здатність любити Іншого, бачити і чути красу природи, а також бажання

шукати і творити автентичне слово, що дає змогу увійти в діалог зі світом і самим собою.

Ключові слова: духовність, вартості, підміна, роздвоєння, любов, природа, Я/Інший, реальне/ірреальне, слово.

Роман ГОЛИК

Чудотворці, літературознавці й зачаровані душі: стереотип дивовижного у релігійній, науковій та художній уяві

У статті розглядається роль уявлень про чудесне, дивовижне й магічне у формуванні літературної та естетичної думки на різних етапах їхньої еволюції. Головна теза роботи: сюжети, у яких присутній образ дивовижного, вплинули не лише на семіотику фольклору (з його магічними мотивами) чи середньовічної релігійної літератури (де домінує семантика чудесного), але й на стиль художнього мислення XIX – XX ст. (де переважає семантика незвичайного) і навіть на парадигму сучасного літературознавства.

Ключові слова: література, стереотип, чудесне, дивовижне, магічне, релігійна ментальність, художня уява, літературна критика, літературознавство.

МІЖКУЛЬТУРНА ВЗАЄМОДІЯ ЛІТЕРАТУР

Ростислав ЧОПИК

Два поляки.

I. Поліська версія Конрада. II. Карпатська місія Вінценза

Ув есейному диптиху творчість двох всесвітньо відомих поляків розглядається під кутом зору т.зв. цивілізаційної місії. Автор доходить висновку, що за більшістю ознак це теза та антитеза. Конрад мріяв про далекі країни ще з коротких штандів, й коли врешті здійснив свою мрію, то всю решту життя жив душею «за морем» і писав тільки про це. – Вінцензова душа залишалася в Чорногорі навіть по вимушеній еміграції «тіла» до Франції та Швейцарії; його *opus magnus* про земляків-гуцулів переріс у дилогію, а відтак трилогію й тетралогію, із якою Станіслав продовжував жити до самої смерті... Конрад сублимував нереалізоване польське культуртрегерство на українських землях у «цивілізаційну місію» британського колоніалізму, ставлячись до «невдячних» заморських тубільців максимум «зі співчутливою зневагою» (за Едвардом Саїдом). – Вінценз возвістив культ карпатських тубільців, закликав перейняти у них ту «правду старовіку», якої так бракує новочасним цивілізаторам... Конрад був закоханий в море, воно й тільки воно уособлювало для нього стихію й безмежжя. – Вінценз почував те саме до гір, все життя залишаючись вірним своїй першій любові... Конрад писав по-англійськи, хоч думав по-польськи, – Вінценз писав по-польськи, думав же... по-гуцульськи!

Ключові слова: цивілізаційна місія, тубільці, Полісся, Гуцульщина, море і гори.

Ореста МАЦЯК

Кобиланська і Шопен: без імітації

У статті аргументується контрверсійна думка про музичні новели Ольги Кобиланської «Impromtu phantasie» й «Valse mélancolique»: письменниця не імітувала Фридерика Шопена, а komponувала особливу автобіографічну музику словом. Відтак формальні аналогії між музичною і літературною «Impromtu phantasie» (назва, однакова кількість частин, градація фрази, циклічність) не нівелюють оригінальний задум прозового твору. Обидва митці кожен у своїй сфері виразили те, що споріднювало їх і що неможливо зімітувати, – душу і спосіб почування.

Ключові слова: О. Кобиланська, Ф. Шопен, «Impromtu phantasie», «Valse mélancolique», музика, література, фортепіано, музична новела, душевна спорідненість, спосіб почування.

Марія ЗУБРИЦЬКА

Про що мовчить Мнемозіна?: спогади С. Пшибишевського про В. Стефаніка у контексті новочасної культури пам'яті

Стаття зосереджена на осмисленні феномену пам'яті в її новочасній версії, якій притаманна вибірковість і зміщення акцентів у складній кореляції пам'ять-забуття-творча уява-спогад. Основою для теоретичного осмислення фрагментарності та селективності пам'яті в модерній культурі кінця XIX – початку XX століття стали спогади відомого польського письменника Станіслава Пшибишевського про класика української літератури Василя Стефаніка, які дають змогу в новому світлі прочитати та проінтерпретувати українсько-польські літературні взаємини у контексті складних політичних та соціо-культурних обставин.

Ключові слова: пам'ять, уява, спогади, конструювання літературних міфів і легенд, ситуативний контекст.

Тимофій ГАВРИЛІВ

Галичина на тлі модернізаційних процесів (очима Йозефа Рота і його героїв)

У статті порушується ключове для творчості австрійського письменника і репортера Й.Рота питання про Галичину у світлі модернізаційних процесів. Східна Галичина постає топосом на роздоріжжі між модерном і не-модерном. Змальовуючи в більшості творів «східного циклу» Галичину місцем змагу між «підводою», що символізує домодерний триб життя, і «потягом», який в'єдне край у процеси технічної, але також соціальної та ментальної модернізації, письменник – особливо переконливо це видно в «галицьких» репортажах – виступає прихильником модернізаційних процесів й апологетом Східної Галичини, вболіваючи за її майбутнє. Звернена в минуле і побудована на «донаціональній тузі», новела Й.Рота «Погруддя цісаря» створює доглибні підстави конфігурування майбутньої Європи.

Ключові слова: модернізація, художній час, історичний час, подорожній репортаж, новела, роман.

Марта ГОСОВСЬКА

На маргінесах: І. Франко в українському феміністичному дискурсі

У статті розглянуто проблему маргіналізації постаті І. Франка у межах українського феміністичного дискурсу. Авторка аналізує значення І. Франка у становленні українського феміністичного руху. До уваги також взято теоретичні погляди І. Франка на проблему жіночого письма та жіночої рецепції, співвідносні із сучасними феміністичними теоріями – *écriture féminine* та гінокритикою. Авторка резюмує, що І. Франко безпідставно перебуває на маргінесах українського феміністичного дискурсу.

Ключові слова: феміністичний дискурс, феміністична літературна критика, емансипація, жіноче питання, гендер, гінокритика, *écriture féminine*.

Данило ІЛЬНИЦЬКИЙ

Культурна картографія життєвого світу Богдана Ігоря Антонича: Сяноцька гімназія

Використовуючи феноменологічну методологію, автор досліджує життєвий світ Б. І. Антонича як царину першопочаткових очевидностей, що є наперед даними та завжди актуалізуються. Об'єктом уваги є навчання письменника у Сяноцькій гімназії гуманітарного типу ім. Королеви Софії (1920–1928). На основі документів, що зберігаються у Львівській національній науковій бібліотеці імені Василя Стефаника та спогадів сучасників (однокласників і вчителів), реконструйовано топи, тропоси і антропоси гімназії Б. І. Антонича як періоду його інтелектуальної біографії. Сформульовано висновок про кореляцію офіційного/польського та неформального/українського елементів у навчанні майбутнього письменника і теоретика мистецтва, а також про перші серйозні кроки у формуванні його творчої і національної ідентичностей. Автор акцентує на актуалізації цієї частини Антоничевого життєвого світу як у його художній творчості, так і в основоположних засадах мистецької теорії.

Ключові слова: Богдан Ігор Антонич, життєвий світ, інтелектуальна біографія, Сяноцька гімназія, гуманітарний напрям освіти, малярство, музика, література, В. Чайківський, Л. Гец, офіційне/неформальне, польське/українське.

Микола КРУПАЧ

Проблема маніпуляцій у висвітленні генези української еміграційної літератури 1920–1930-х років

У статті порушено проблему ймовірного застосування деяких маніпулятивних засобів, зокрема письменниками-критиками, в інтерпретації зародження феномена української еміграційної літератури 1920–1930-х років.

Ключові слова: Є. Маланюк, Ю. Дараган, Б. І. Антонич, С. Гординський, українська еміграційна література 1920-1930-х років, маніпуляція, суб'єктивна інтерпретація, фактологічна ретроспекція.

ПУБЛІКАЦІЇ ТА ДЖЕРЕЛА

Анатолій БУРДЕЙНИЙ

Записи Григорія Нудьги

Григорій НУДЬГА. **Записи (Львів, 1978–1994)**

Перша публікація щоденниково-мемуарних записів Григорія Нудьги. Автор роздумує про долю українського народу, його мову і культуру, згадує про цікаві культурно-мистецькі та наукові події зі свого життя, рефлексує про людей, з якими спілкувався і перетинався. Особливу увагу зосереджено на суспільно-політичних подіях в Україні кінця 1980-х – початку 1990-х рр.

Ключові слова: Григорій Нудьга, запис, рефлексія, Україна, культура, наука, література.

Лариса КОЗАК

Перекладацька діяльність Василя Щурата

У статті охарактеризовано одну із галузей діяльності Василя Щурата – поетичні переклади. Зроблено короткий огляд перекладацького доробку письменника і вченого. Наголошено на майстерності та особливості підходу автора до перекладацької справи. Також читачам запропоновано зразки поетичних перекладів, які сьогодні зберігаються в особовому архіві В. Щурата. Тексти публікуються вперше.

Ключові слова: Василь Щурат, поезія, переклади.

Василь ЩУРАТ. **Поетичні переклади**

Феодосій СТЕБЛІЙ

Внесок Василя Щурата в ідентифікацію «Інструкції для вчителів руського народу» Каспера Ценглевича

У статті йдеться про те, що «Руські листи», які опублікував Іван Франко, довгий час помилково вважали текстом «Інструкції для вчителів руського народу» Каспера Ценглевича. Проте Василь Щурат, знайшовши автентичну копію цього документу, спростував це припущення, що дало змогу встановити справжнього автора «Руських листів». Автор акцентує на важливості коректно враховувати ці факти у майбутніх дослідженнях та довідкових виданнях.

Ключові слова: Василь Щурат, Каспер Ценглевич, Іван Франко, «Інструкція для вчителів руського народу», «Руські листи», франкознавство, Юліян Горошкевич, Іполит Станчак.

Віктор МАРТИНЮК

Переклад неперекладного: маловідома праця Богдана Лепкого

Богдан ЛЕПКИЙ. До питання про переклад ліричних поезій

Публікація маловідомої статті Богдана Лепкого, присвяченої перекладу поетичних творів. Спираючись на власний перекладацький досвід, а також аналізуючи низку прикладів, автор говорить про культурну важливість перекладу, а водночас стверджує недосяжність адекватного перекладу ліричної поезії, зокрема з огляду на її тісний зв'язок з мовою, в якій вона постає. Окрім змісту поезії, що охоплює радше настрої та переживання, й ритмічної побудови, Лепкий наголошує на музичній композиції, яку особливо складно передати в іншій мові. Водночас він зазначає, що до початку формального аналізу перекладачеві потрібно вжитись у твір – «перейти весь творчий процес, який переходив автор». У висновку Лепкий формулює кілька рекомендацій, як досягти «вірного» перекладу.

Ключові слова: Богдан Лепкий, переклад, лірична поезія, архитвір, мова, зміст поезії, ритм, рима, ідея, формальний аналіз, музична композиція, переклад аналогічний, адекватний, конгеніальний, вірний, свободний.

Тарас ЛУЧУК

Чотири авторизовані переклади (з) Назара Гончара

У статті вперше опубліковано англomовні переклади чотирьох віршів українського поета й перекладача, учасника літературної групи «Лугосад» Назара Гончара (1964–2009). Ці тексти зберігаються в архіві автора статті.

Ключові слова: Назар Гончар, українська поезія, переклади англійською мовою.

ПОСТАТІ

Петро ШКРАБ'ЮК

Три есеї з життя книг і людей

В есеях розкрито особливості творчої манери і здобутки в царині літератури трьох сучасних українських письменників: Юрія Коваля, Василя Лесіва та Ілька Колодія.

Ключові слова: Львів, Прикарпаття, факультет журналістики, цей лагідний-лагідний світ, художня майстерність, підтекст, столике сонце, повинність, проза, вірші, пісні.

SUMMARIES

100 YEARS OF HRYHORIY NUDHA

Petro SHKRABIUK

Into the World for Songs... To Hryhoriiy Nudha's 100-year Anniversary

The essay reproduces the life and career of Hryhoriiy Nudha, his indefatigable literary and cognitive activity, including the search of traces of Ukrainian song in the world, persecution of the Soviet power, imprisonment, relationships with prominent contemporaries.

Key words: Hryhoriiy Nudha, Ukrainian song, opinion, Cossacks, arrest, world.

Liubomyr SENYK

Hryhoriiy Nudha – a Scientist in the Kingdom of Lawlessness

An attempt to describe the figure of a Great Ukrainian, remember his good name and his titanic work which deserves continuation and imitation is made in the article. This is an image of an honest person, loyal to Ukraine and its spirituality to the bitter end, which was not broken either by prison or by persecution, a discoverer of unknown pages in the history of Ukrainian literature and folklore.

Key words: Hryhoriiy Nudha, folklore and study of folklore, folk ballad and song, genocide, language, nation, the age of the executed renaissance, persecution.

Andriy PASHUK

Reminiscence about Hryhoriiy Nudha

The reminiscence gives us some evidence about relation with Hryhoriiy Nudha. The author notes human and professional qualities of the scholar, focuses on his nonrandom interest in Ukrainian songs, tells the story of his acquaintance with Semen Klymovskyyi's work, recalls some common walks with Nudha and talks about the future collapse of the USSR.

Key words: Hryhoriiy Nudha, Ukrainian songs, language, nation, Semen Klymovskyyi, a walk, USSR, empire.

Mykola ILNYTSKYI

Talks with Hryhoriiy Nudha

The article reveals important episodes of life and career of the outstanding Ukrainian literary critic and folklorist Hryhoriiy Nudha in the form of memoirs. The scientist's folkloristic works and the adherence to his principles are emphasized in the memoirs, which was the reason for the persecution of the scientist by the communist regime, his arrest and exile. The author of the memoirs writes

about the scientist's support of young scholars, propagation of Ukrainian songs and ballads among wide audience.

Key words: Hryhoriy Nudha, songs, ballads, parody, folklore popularization.

Vasyl HORYN

A Bundle of Memories about Hruhoriy Nudha

Having abstracted briefly literary and folklore studies by Hryhoriy Nudha, the author talks about various episodes of the scientist's life: folk records listening, discussing poetry by Ihor Kalynets, the episode with Stepan Trofymuk's article about Hryhoriy Nudha, dismissal from the Institute, meeting with M. Rylskiy and communication with young scientists, last years of Hryhoriy Nudha's life and his anniversaries celebrations. The author is based on his own observations and own memories of Hryhoriy Nudha.

Key words: Hryhoriy Nudha, Institute of Social Studies, dismissal, rollers, Ihor Kalynets, Stepan Trofymuk, Maksym Rylskiy, young philosophers, boredom.

Feodosiy STEBLIY

Hryhoriy Nudha – a Victim of the Slaves of Communist Regime. Reminiscence

Attention in the article is focuses on the circumstances of Hryhoriy Nudha's dismissal from the Institute of Social Sciences, which was followed by liquidation of the whole Department of Literature in 1975. Based on the collection of "Cultural Life in Ukraine" H. Nudha's characteristic is provided, which enabled the scholar's protection from the Soviet regime and keeping him on his position in the Institute for a while. The meeting of the author and H. Nudha during the events devoted to his 80th anniversary is also mentioned.

Key words: Hryhoriy Nudha, department of literature of the Institute of Social Sciences, Myroslava Hurladi, characteristics, dismissal, liquidation, nationalism.

Mykhailo CHORNOPYSKYI

Hryhoriy Nudha – a Victim and a Witness of Genocide of Ukrainians by Moscow Invaders

Deliberate perishing of the Ukrainian scientist's fate by the occupation regime of the "soviet" empire is disclosed on the material of memoirs and documentary sources.

Key words: Hryhoriy Nudha, occupation regime, genocide, servitude of XX century.

Bohdana KRYSA

Hryhoriy Nudha about Semen Klymovskiy, or a Portrait as a Self-portait

An attempt to emphasize the basic intentions and motives of Hryhoriy Nudha's studies of Semen Klymovskiy's artistic legacy is made in the article. Some features of sameness of the author and his researcher are highlighted from this view, which became apparent in perception of intents, actions and texts of each of them in their time.

Key words: Hryhoriy Nudha, Semen Klymovskyy, court, truth, text memory, human memory, portrait, self-portrait.

Lesia HARASYM

Hryhoriy Nudha's Culturological Theorem

The article highlights key principles of Hryhoriy Nudha's culturological and folkloristic research, which are based on realization of the fundamental bond between the language and the song and their role in the establishment and development of the national mind.

Key words: folk song, ethnoculture, national identity, interaction of cultures.

Natalia VINNIKOVA

Literary Parody in the Studies by Hryhoriy Nudha

The article deals with the scientific legacy by Hryhoriy Nudha, which reflected the literary results of his research to clarify the nature of the genre of parody. The stress is laid upon the monograph *Parody in Ukrainian literature* by H. Nudha and *Ukrainian parody* which he compiled.

Key words: parody, literary genre, related genres.

Yuriy VOLOSHCHAK

Don't be Afraid of Death

The essay sets forth the ideas about the dichotomy of life and cosmos, death and chaos. The author interprets fullness of life of a person in creation, that can overcome death. Biographical literature, particularly the narrative *Don't be Afraid of Death* by Hryhoriy Nudha, is considered as a form of protracted memory, connections of generations and education of personality.

Key words: boredom, Hryhoriy Nudha, *Don't be Afraid of Death*, life, death, fear, fullness, biography, sorrow for the beautiful, cosmos, chaos.

Anatoliy BURDEINYI

Rostislaw Dolinsky – the German Mathematician in Love with Ukrainian Song

The article for the first time presented the information about the aid provided to Hryhoriy Nudha while searching the materials about spreading of Ukrainian songs in European countries by a German mathematician Rostislaw Dolinsky (02.05.1905–11.09.1982). The article describes the creative laboratory of that cooperation.

Key words: Rostislaw Dolinsky, Ukrainian folk song, the history of Ukrainian culture and language.

Anatoliy BURDEYNYI, Oleksandr LISNIAK

Kesariy Bilylovskiy – A Jew with Ukrainian Soul

The article suggests brief biographical data based on the records of Kharkiv period in Hryhoriy Nudha's archive about Kesariy Bilylovskiy, describes his poetry and translations.

Key words: Kesariy Bilylovskiy, Hryhoriy Nudha, love songs of Ukrainian poets, history of Ukrainian culture and language.

Viktorija PASHCHENKO

Before the History of Panas Myrnyi Estate Museum

The article observes the history of Panas Myrnyi's estate in Poltava, which later became the museum of the writer. The story moves from the events and meetings in Panas Myrnyi's private space to cultural activities in memorial space. It covers the entire chronology of the premises: from the purchase in 1903 to the present day. It clarifies the part of Hryhoriy Nudha in the museum's funds formation.

Key words: Panas Myrnyi, Poltava, Kobyschanska street, estate museum, exposition, writers, Hryhoriy Nudha, Mykhailo Rudchenko, Oles Honchar, anniversary.

UKRAINIAN LITERATURE AND CHRISTIAN ETHICS

Dariya SYROYID

Saint's Meal (Based on Ancient Hagiography)

On the base of the Lives of the Saints by St. Dymytryy Tuptalo the main meanings of the meal image in hagiography were singled out. These meanings are directly related to the principal ideas of Christian anthropology and soteriology.

Key words: Lives of the Saints, alimentary metaphor, miracle, shared meal, Eucharistic image, soteriology, christian anthropology.

Mykola ILNYTSKYI

"In the form of cognition of own national peculiarity..."

This paper examines life and career of Ukrainian linguist and literary scholar Kostiantyn Chekhovych, a representative of the Catholic trend in the literary process of 20–30's of the twentieth century. The attention is accentuated on the grounds of the concept of Christian ethics in literature, the denial of the theory of common Old Russian language and characteristic of the main principles of Oleksandr Potebnia's philosophy of language.

Key words: Kostiantyn Chekhovych, catholic criticism, Old Russian language, Oleksandr Potebnia's philosophy of language.

Maryana HIRNYAK

Test for the Spirit: the Problem of Spirituality in the Prose by Mykola Khvyliovyi

The article deals with problems of spirituality raised in the artistic works by Mykola Khvyliovyi. The writer emphasizes depreciation of spiritual values, moral relativism of postrevolutional epoch, substitution of concepts and disorder of the human being in the world, caused by these factors. Khvyliovyi accents the danger of degeneration of human nature in the person, the deep splitting

of personality which causes the existence on the limit of real and unreal worlds. The indicators of preservation of humanity are ability to love Other, to see and to hear the beauty of nature, and the desire to create and to search for the authentic word making possible to enter into dialogue with the world and with self.

Key words: spirituality, values, substitution, splitting, love, nature, Self/Other, real/unreal, word.

Roman HOLYK

The Thaumaturgies, Literary Critics and the Enchanted Souls: The Stereotype of the Amazing in the Religious, Scientific and the Literary Imagination

This article examines the role of representations of the miraculous, wonderful/unusual and magical in formation of literary discourse and aesthetic thought at different stages of their evolution. The main thesis of this paper is that the plots with the image of unusual influenced not only the semiotics of folklore (with its magical motives) and the medieval religious literature (where the miraculous dominates), but also the style of the literary thinking of 19th – 20th Century (in which the semantics of the unusual dominates) and the paradigms of the modern literary criticism.

Key words: literature, folklore, stereotype, miraculous, wonderful, unusual, magical, religious mentality, literary imagination, literary criticism.

INTERCULTURAL INTERACTION OF LITERATURES

Rostyslav CHOPYK

Two Poles.

I. Polissian version of Konrad. II. Vincenz's Carpathian mission.

The works of two worldwide known Poles are examined from the perspective of the so-called civilizational mission in the diptych essay. The author concludes that it is a thesis and an antithesis as the majority of features show. Conrad dreamt of distant lands even from earliest infancy, and when he finally realized his dream, his heart was “beyond the sea” for all the rest of his life and he wrote only about it. – Vincenz’s soul remained in Chornohora even in the forced exile of the “body” to France and Switzerland, his opus magnus about fellow countrymen – hutsuls turned into dilogy and therefore trilogy and tetralogy, which Stanislav continued to live with until his death... Conrad sublimated unrealized Polish cultural ideas on Ukrainian lands in the “civilizational mission” of British colonialism, treating “ungrateful” overseas natives maximum “with compassionate contempt” (by Edward Said). – Vincenz heralded the cult of Carpathian natives called to adopt their “truth of old times”, which is so lacking to the contemporary civilizer... Conrad was in love with the sea, and it is the only thing that embodied elements and immensity for him. – Vincenz felt the same to the mountains, abiding his first love for all his life... Conrad wrote in English, though thought in Polish - Vincenz wrote in Polish, despite thinking as a Hutsul!

Key words: civilizational mission, natives, Polissia region, Hutsul region (Hutsulshchyna), sea and mountains.

Oresta MATSIAK

Kobylianska and Chopin: Without Imitation

The article discloses controversial opinion about Olha Kobylianska's musical novels "Impromptu phantasie" and "Valse mélancolique". It is argued that the writer did not imitate Frédéric Chopin, but composed unusual autobiographical music by means of the word. Consequently, formal analogy between musical and literal "Impromptu phantasie" (the name title, the same number of parts, phrase graduation, repeatability) does not level down the original idea of the prose work. Both artists, each in their own field, expressed the things, which made them similar and which could not be imitated, namely the soul and the way of feeling.

Key words: O. Kobylianska, F. Chopin, "Impromptu phantasie", "Valse mélancolique", music, literature, piano, musical novel, soul similarity, way of feeling.

Maria ZUBRYTSKA

What is Mnemosina Silent about?: S. Przybyszewski's Recollections about V. Stefanyk within the Context of Modern Culture of Memory

The article is focused on the modern phenomenon of memory with its selectiveness and free play of memory, imagination, remembrance, which have ability to change the focus in writer's individual vision of the past and the present times. The memories of the famous Polish writer Stanisław Przybyszewski about the life and works of the prominent Ukrainian writer Vasyl Stefanyk are the best illustration of a new modern culture of memory, which depends on a situative context. At the same time S. Przybyszewski's memories shed a light on Ukrainian-Polish literary relations at the end of XIXth century and the beginning of the XXth century.

Key words: memory, imagination, remembrance, literary myth construction, situative context.

Tymofiy HAVRYLIV

Galizia against the Background of the Processes of Modernization

(as viewed by Yozef Rot and his characters)

This article is dedicated to the most important question for an Austrian writer and a reporter Joseph Roth as a person and for his work – his fiction stories as well as his reports which is Galicia against the background of modernization processes. Eastern Galicia will be seen by Joseph Roth as a topos at the crossroads between Modern and Non-Modern.

Key words: modernization, literary space, historical space, travel report, story, novel.

Marta GOSOVSKA

In the margin: I. Franko in Ukrainian discourse of feminism

The paper deals with the problem of marginalization of I. Franko in Ukrainian discourse of feminism. The author analyses his contribution into incipience

of the Ukrainian feminism. Theoretical platform of Franko's views on women's writing and reception are also considered; therefore it is proved that his theoretical ideas correlate with modern feministic theories - *écriture féminine* and ginocriticism. The author summarizes that I. Franko's marginal position in Ukrainian discourse of feminism is unjust and should be revised.

Key words: discourse of feminism, feminist literary criticism, emancipation, women's question, gender, ginocriticism, *écriture féminine*.

Danylo ILNYTSKYI

Cultural map for the *Lebenswelt* of Bohdan Ihor Antonych: Sanok gymnasium

The author, using the phenomenological approach, researches Bohdan Ihor Antonych's *Lebenswelt* as a realm of first principles evidences that are postulated and are constantly updated. We concentrate our attention on his schooling in Sanok classical gymnasium named by Queen Sophie (1920–1928). Topos, tropos and anthropos of B. I. Antonych's schooling in gymnasium are reconstructed as periods of his intellectual biography; researcher uses materials from The Lviv National Vasyl Stefanyk Scientific Library of Ukraine and also memoirs of Antonych's classmates and teachers. The conclusion is drawn that formal/Polish and informal/Ukrainian elements of future artist's schooling correlate thoroughly; step by step formation of his artistic and national identities is researched. The author articulates actualization of this element of Antonych's worldview in his literary work, as well as in his fundamental principals of the art theory.

Key words: Bohdan Ihor Antonych, *Lebenswelt*, intellectual biography, Sanok gymnasium, classical schooling, painting, music, literature, V. Chajkiv's'kyi, L. Getz, formal/informal, Polish/Ukrainian.

Mykola KRUPACH

Problem of Manipulation in Highlighting the Genesis of Ukrainian Literature of 1920-1930's

The article raised the issue of possible application of some manipulative tools, including writers, critics in the interpretation of the origin of the phenomenon of Ukrainian *émigré* literature of 1920–1930's.

Key words: E. Malaniuk, Y. Daragan, B.-I. Antonych, S. Hordynskiyi, Ukrainian emigration literature of 1920–1930's, manipulation, subjective interpretation, factual retrospection.

PUBLICATIONS AND SOURCES

Anatoliy BURDEINYI

Records by Hryhoriy Nudha

Hryhoriy NUDHA. **Records (Lviv, 1978–1994)**

It is the first publication of Hryhoriy Nudha's diary and memoirs entries (1978–

1994). The author reflects on the fate of the Ukrainian nation, its language and culture, mentions interesting cultural, artistic and scientific events of his life, reflects on the people whom he met and spoke to. Particular attention is paid to the socio-political events in Ukraine of the late 1980's - early 1990's.

Key words: Hryhoriy Nudha, record, reflexion, Ukraine, culture, science, literature.

Larysa KOZAK

Vasyl Shchurat's Translation Work

This article describes one of Vasyl Schurat's occupations namely poetic translations. It makes a brief overview of the author's translations. The article pays attention to craftsmanship and exclusivity author's approach to his translations. Also, it contains samples of poetry translations, which presently are stored in personal V. Schurat's archive. Texts are published for the first time.

Key words: Vasyl Shchurat, poetry, translation.

Vasyl SCHURAT

Poetic translations

Feodosiy STEBLIY

Vasyl Shchurat's contribution to the identification of the *Instructions for Teachers of Ruthenian People* by Kasper Tsenhlevych

The article states that the "Ruthenian letters" published by Ivan Franko were for a long time mistakenly considered to be the text of the *Instructions for Teachers of Ruthenian People* by Kasper Tsenhlevych. Vasyl Shchurat, however, having found an authentic copy of the document, refuted this assumption which helped to detect the true author of the *Ruthenian letters*. The author emphasizes the importance of proper consideration of these facts in future studies and reference books.

Key words: Vasyl Shchurat, Kasper Tsenhlevych, Ivan Franko, *Instructions for Teachers of Ruthenian People*, *Ruthenian letters*, Franko studies, Yulian Horoshkevych, Ipolyt Stanchak.

Viktor MARTYNIUK

Translation of the Untranslatable: a Little-known Work by Bohdan Lepkyi

Bohdan LEPKYI

About the Translations of the Lyric Poetry

The article is the publication of a little known article by Bohdan Lepkyi devoted to translation of poetical works. Basing himself upon his own experience and analyzing a number of examples the author speaks about cultural importance of translation, and simultaneously asserts the inaccessibility of adequate translation of lyrical poetry, particularly taking into consideration its tight connection with the language in which it is created. Except the content of the poetry, which covers rather mood and emotional experience, and rhythmical construction,

Lepkyi emphasizes musical composition, which is particularly difficult to render in a different language. At the same time he notes that before the beginning of formal analysis a translator should live through the text – “to pass all the creative process that was passed by the author”. In conclusion Lepkyi formulates a few recommendations how the “exact” translation can be achieved.

Key words: translation, lyric poetry, archi-writing, language, content of the poetry, rhythm, rhyme, idea, formal analysis, musical composition, translation analogous, adequate, congenial, exact, free, Bohdan Lepkyi.

Taras LUCHUK

Four Authorized Translations from Nazar Honchar

This paper includes four English translations from Ukrainian poet and performer, a member of the LuHoSad literary group Nazar Honchar (1964–2009). These materials are published from Taras Luchuk’s private archive.

Key words: Nazar Honchar, Ukrainian poetry, translations into English.

FIGURES

Petro SHKRABYUK

Three Essays from the Life Of Books and People

The essays explicate peculiarities of creative manners and achievements in the field of literature of three contemporary Ukrainian authors: Yuriy Koval, Vasyl Lesiv and Ilko Kolodiy.

Key words: Lviv, Transcarpathians, Department of journalism, this tender-tender world, artistic mastery, subtext, sun with hundred faces, conscription, prose, verses, songs.

АННОТАЦИИ

100 ЛЕТ ГРИГОРИЯ НУДЬГИ

Петро ШКРАБЬЮК

В мир за песнями. К 100-летию Григория Нудьги

В эссе отражен жизненный и творческий путь Григория Нудьги, его литературно- и песневедческую деятельность, в частности поиски следов украинской песни в мире; преследования советской властью, отношения с выдающимися современниками.

Ключевые слова: Григорий Нудьга, украинская песня, рецензия, казаки, арешт, мир.

Любомир СЕНЫК

Григорий Нудьга – ученый в царстве бесправья

В статье предпринята попытка очертить личность Великого Украинца, вспомнить для потомков его доброе имя, достойный продолжения и наследования титанический труд. Это образ честного, до конца верного Украине и её духовности человека, не сломленного ни тюрьмой, ни преследованиями, отрывателя неизвестных страниц в истории украинской литературы и народной словесности.

Ключевые слова: Григорий Нудьга, фольклор и фольклористика, народная дума и песня, геноцид, язык, нация, доба расстрелянного возрождения, преследование.

Андрій ПАШУК

Воспоминание про Григория Нудьгу

В воспоминании речь идет о продолжительном общении с Григорием Нудьгой. Автор отмечает человеческие и профессиональные качества ученого, акцентирует на его неслучайном увлечении украинскими песнями, рассказывает историю своего знакомства с творчеством Семена Климовского, вспоминает общие с Григорием Нудьгой пешеходные прогулки и разговоры о будущем развале СССР.

Ключевые слова: Григорий Нудьга, украинские песни, язык, нация, Семен Климовский, прогулка, СССР, империя.

Мыкола ИЛЬНИЦКИЙ

Воспоминание о Григории Нудьге

В статье в форме воспоминания раскрыты важные эпизоды жизненного и творческого пути известного украинского литературоведа и фольклориста

Григория Нудьги. В воспоминании акцентировано на фольклористических работах ученого и на принципиальности его позиций, что послужило причиной преследования ученого со стороны коммунистической власти, его ареста и ссылки. Автор воспоминания пишет о поддержке ученым молодых исследователей, пропаганду украинской песни и думы среди широкой публики.

Ключевые слова: Григорий Нудьга, песни, думы, пародия, популяризация фольклора.

Василь ГОРЫНЬ

Горстка воспоминаний про Григория Нудьгу

Вкратце рассматрив литературоведческие и фольклористические исследования Григория Нудьги, автор рассказывает о различных эпизодах из жизни ученого: прослушивании фольклорных записей, обсуждении поэзии Игоря Калинца, эпизод со статьей Степана Трофимука про Г. Нудьгу, увольнении из Института, встрече с М. Рильским и общении с молодыми учеными, последних годах жизни Г. Нудьги и праздновании его юбилеев. Автор базируется на собственных наблюдениях и воспоминаниях самого Григория Нудьги.

Ключевые слова: Григорий Нудьга, Институт общественных наук, увольнение, валики, Игор Калинец, Степан Трофимук, Максим Рильский, молодые философы, тоска.

Феодосий СТЕБЛИЙ

Григорий Нудьга – жертва слуг коммунистического режима.

Воспоминание

В статье сосредоточено внимание на обстоятельствах увольнения Григория Нудьги с Института общественных наук, что предшествовало ликвидации всего отдела литературы в 1975 г. По материалам сборника «Культурная жизнь в Украине» дана характеристика Г. Нудьги, благодаря которой удалось защитить ученого перед советской властью и на некоторое время сохранить его на работе в Институте. Упомянута также встреча с Г. Нудьгой во время мероприятий по случаю его 80-летия.

Ключевые слова: Григорий Нудьга, отдел литературы Института общественных наук, Мирослава Гурлади, характеристика, увольнение, ликвидация, национализм.

Мыхайло ЧОРНОПЫСКИЙ

Григорий Нудьга – жертва и свидетель геноцида украинцев московскими оккупантами

На материале воспоминаний и документальных источников раскрыто целенаправленное ломание судьбы украинского ученого оккупационным режимом «союзной» империи.

Ключевые слова: Григорий Нудьга, оккупационный режим, рабство XX столетия.

Богдана КРЫСА

Григорий Нудьга о Сэмэне Клымовском, или портрет как автопортрет

В статье сделана попытка акцентировать интенции и главные аспекты изучения творческого наследия Сэмэна Клымовского в работах Григория Нудьги. Выделяются некоторые черты тождественности автора и его исследователя, проявившиеся в рецепции замыслов, поступков и текстов каждого из них в свое время.

Ключевые слова: Григорий Нудьга, Сэмэн Клымовский, правда, суд, память текста, человеческая память, портрет, автопортрет.

Леся ГАРАСИМ

Культурологическая теорема Григория Нудьги

В статье рассматриваются программные принципы культурологической, фольклористической деятельности Григория Нудьги, основанные на понимании глубокой связи между языком и песней, а также их роли для формирования украинского национального сознания.

Ключевые слова: народная песня, этнокультура, национальное своеобразие, взаимодействие культур.

Наталья ВИННИКОВА

Жанр литературной пародии в исследованиях Григория Нудьги

В статье рассматривается научное наследие Григория Нудьги, выяснение природы жанра пародии. В частности, внимание сосредоточено на монографии Г. Нудьги «Пародия в украинской литературе» и составленному им сборнике «Українські пародії».

Ключевые слова: пародии, пародирование, смешанные жанры.

Юрий ВОЛОЩАК

Не бойся смерти

В эссе излагаются размышления о дихотомии жизни-космоса и смерти-хаоса. Автор осмысливает полноту жизни человека в творчестве, посредством которого преодолевается смерть. Жизнеописательная литература, в частности повесть «Не бойся смерти» Григория Нудьги, рассматривается как форма непрерывной памяти, взаимосвязи поколений и воспитанию личности.

Ключевые слова: скука, Григорій Нудьга, «Не бойся смерти», жизнь, смерть, страх, полнота, биография, тоска по прекрасному, космос, хаос.

Анатолий БУРДЕЙНЫЙ

Ростислав Долинский – немецкий математик, влюбленный в украинскую песню

В статье представлена информация о помощи Г. А. Нудьге при поисках материалов о распространении украинской песни в европейских странах со стороны немецкого математика Ростислава Долинского (Rostislaw

Dolinsky; 02.05.1905–11.09.1982). Описана творческая лаборатория этого сотрудничества.

Ключевые слова: Ростислав Долинский, украинская народная песня, история украинской культуры и языка.

Анатолий БУРДЕЙНЫЙ, Александр ЛИСНЯК

Кесарий Билыловский – еврей с украинской душой

Приведены краткие биографические данные по записям харьковского периода в архиве Григория Нудьги о Кесарии Билыловском, описаны его украиноязычные стихотворения и переводы.

Ключевые слова: Григорий Нудьга, Кесарий Билыловский, стихотворения, переводы.

Виктория ПАЩЕНКО

К истории усадьбы-музея Панаса Мирного

Рассмотрена история усадьбы Панаса Мирного в Полтаве, ставшей позднее музеем писателя. Рассказ переходит от событий и встреч в частном пространстве Панаса Мирного к культурным мероприятиям в мемориальном пространстве. Охвачена вся хронология этого помещения: от покупки в 1903 г. и до наших дней. Выяснено участие Григория Нудьги в формировании фонда музея.

Ключевые слова: Панас Мирный, Полтава, улица Кобыщанская, музей-усадьба, экспозиция, писатели, Григорий Нудьга, Михаил Рудченко, Олесь Гончар, юбилей.

УКРАИНСКАЯ ЛИТЕРАТУРА И ХРИСТИАНСКАЯ ЭТИКА

Дария СЫРОИД

Еда святых (на материале древней агиографии)

На материале Житий святых свт. Димитрия Туптала выделены основные смыслы, которые приобретает образ пищи в агиографии. Эти смыслы непосредственно связаны с главными идеями христианской антропологии и сотериологии.

Ключевые слова: Жития святых, алиментарная метафора, чудо, сотрапеза, евхаристийный образ, сотериология, христианская антропология.

Мыкола ИЛЬНИЦКИЙ

«...В форме познания собственного национального своеобразия...»

В статье проанализирован жизненный и творческий путь украинского языковеда и литературоведа Константина Чеховича, представителя католического направления в литературном процессе 20-30-х гг. XX в. Акцентировано внимание на обосновании концепции христианской этики в литературе, отрицании теории единого древнерусского языка и характеристике основных положений философии языка А. Потебни.

Ключевые слова: Константин Чехович, католическая критика, древнерусский язык, философия языка А. Потебни.

Марьяна ГИРНЯК

Испытание духа: проблема духовности в прозе Мыколы Хвильевого

В статье сосредоточено внимание на проблемах духовности, поднятых в художественных произведениях Мыколы Хвильевого. Писатель акцентирует внимание на нивеляции духовных ценностей, моральном релятивизме постреволюционной эпохи, подмене понятий, обуславливающих неустроенность человека в мире. Хвильевой подчеркивает опасность вырождения в человеке человеческой природы и глубокого раздвоения личности, что заставляет существовать на грани реального и ирреального миров. Индикаторами сохранения человечности становятся способность любить Другого, видеть и слышать красоту природы, а также желание искать и творить автентичное слово, дающее возможность войти в диалог с миром и самим собой.

Ключевые слова: духовность, ценности, подмена, любовь, природа, Я/Другой, реальное/ирреальное, слово.

Роман ГОЛЫК

Чудотворцы, литературоведы и заколдованные души: стереотип удивительного в религиозном, научном и художественном воображении

В статье рассматривается роль представлений о чудесном, удивительном/необычном и магическом в формировании литературной и эстетической мысли на разных этапах их эволюции. Главный тезис работы: сюжеты, в которых присутствует образ удивительного, повлияли не только на семиотику фольклора (с его магическими мотивами) или средневековой религиозной литературы (где доминирует чудесное), но и на стиль художественного мышления XIX–XX ст. (где преобладает семантика необычного), и даже на парадигму современного литературоведения.

Ключевые слова: литература, стереотип, чудесное, удивительное, магическое, религиозный менталитет, художественное воображение, литературная критика, литературоведение.

МЕЖКУЛЬТУРНОЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ЛИТЕРАТУР

Ростыслав ЧОПЫК

Для поляка.

I. Полесская версия Конрада. II. Карпатская миссия Винченца

В эссеистическом диптихе творчество двух всемирно известных поляков рассматривается под углом зрения т. н. цивилизационной миссии. Автор приходит к выводу, что они по большинству признаков соотносятся между собой как тезис и антитезис. Конрад мечтал о дальних странах еще из ко-

ротких штанишек, и когда наконец осуществил свою мечту, всю оставшуюся жизнь жил душой «за морем» и писал только об этом. – Душа Винценза оставалась в Черногоре даже после вынужденной эмиграции «тела» во Францию и Швейцарию, его opus magnus о земляках-гуцулах перерос в диологию, а затем трилогию и тетралогию, с которой Станислав продолжал жить до самой смерти... Конрад сублимировал нереализованное польское культуртрегерство на украинских землях в «цивилизационную миссию» британского колониализма, относясь к «неблагодарным» заморским туземцам максимум «с сочувственным пренебрежением» (по Эдварду Саиду). – Винценз возвестил культ карпатских туземцев, призвал перенять у них ту «правду старовека», которой так не хватает цивилизаторам новых времен... Конрад был влюблен в море, оно и только оно олицетворяло для него стихию и бесконечность. – Винценз чувствовал то же к горам, всю жизнь оставаясь верным своей первой любви... Конрад писал по-английски, хотя думал по-польски, – Винценз писал по-польски, думал же... по-гуцульски!

Ключевые слова: цивилизационная миссия, туземцы, Полесье, Гуцульщина, море и горы.

Ореста МАЦЯК

Кобылянская и Шопен: без имитации

В статье аргументируется контрверсионная мысль о музыкальных новеллах Ольги Кобылянской «Impromptu phantasie» и «Valse mélancolique»: писательница не имитировала Фредерика Шопена, а компонировала особую автобиографическую музыку словом. Следовательно формальные аналогии между музыкальной и литературной «Impromptu phantasie» (название, одинаковое количество частей, градация фразы, цикличность) не нивелируют оригинальный замысел прозаического произведения. Оба художника каждый в своей сфере выразили то, что роднило их и что невозможно симитировать, – душу и способ чувствования.

Ключевые слова: О. Кобылянская, Ф. Шопен, «Impromptu phantasie», «Valse mélancolique», музыка, литература, фортепьяно, музыкальная новелла, душевное родство, способ чувствования.

Мария ЗУБРИЦКАЯ

О чем молчит Мнемозина?: воспоминания С. Пшибишевского о В. Стефанике в контексте культуры памяти нового времени

Статья сосредоточена на осмыслении феномена памяти в ее современной версии со свойственной ей выборочностью и смещением акцентов в сложной корреляции пам'ять – забытьё – творческое представление – воспоминание. Основной для теоретического осмысления фрагментарности и селективной памяти в современной культуре конца XIX – начала XX в. стали воспоминания известного польского писателя Станислава Пшиби-

шевского о классике украинской литературы Василе Стефанике, дающие возможность в новом свете прочитать и проинтерпретировать украинско-польские взаимоотношения в контексте сложных политических и социокультурных обстоятельств.

Ключевые слова: память, представление, воспоминания, конструирование литературных мифов и легенд, ситуативный контекст.

Тымофий ГАВРЫЛИВ

Галиция в контексте модернизационных процессов (глазами Йозефа Рота и его героев)

В статье исследуется ключевой для творчества австрийского писателя и репортёра Йозефа Рота вопрос о Галиции в контексте модернизационных процессов. Восточная Галиция изображается на раздорожье между модерном и немодерном.

Ключевые слова: модернизация, художественное время, историческое время, репортаж, новелла, роман.

Марта ГОСОВСКАЯ

На маргине: И. Франко в украинском феминистском дискурсе

В статье рассматривается проблема маргинализации личности И. Франко в рамках украинского феминистского дискурса. Автор анализирует значение И. Франко в становлении украинского женского движения. Во внимание также приняты теоретические взгляды И. Франко на проблему женского письма и женской рецепции, которые коррелируют из современными феминистскими теориями – *écriture féminine* и гинеокритикой. Автор резюмирует, что И. Франко бесосновательно занимает маргинальную позицию в украинском феминистском дискурсе.

Ключевые слова: феминистский дискурс, феминистическая литературная критика, эмансипация, женский вопрос, гендер, гинеокритика, *écriture féminine*.

Даныло ИЛЬНИЦКИЙ

Культурная картография жизненного мира Богдана Игоря Антоныча: Сяноцкая гимназия

Используя феноменологическую методологию, автор исследует жизненный мир Б. И. Антоныча как область первоначальных очевидностей, выступающих как исконная данность и всегда актуализирующихся. Объект внимания – учеба писателя в Сяноцкой гимназии гуманитарного типа им. Королевы Софии (1920–1928). На основе документов, хранящихся во Львовской национальной научной библиотеке Украины им. Василя Стефаника и воспоминаний современников (одноклассников и учителей), реконструированы топосы, тропосы и антропосы гимназии Б. И. Антоныча в качестве периода его интеллектуальной биографии. Сформулирован вывод о корреляции официального/польского и неформального/украин-

ского элементов в обучении будущего писателя и теоретика искусства, а также о первых серьезных шагах в формировании его творческой и национальной идентичностей. Автор акцентирует на актуализации этой части жизненного мира Антоныча как в его художественном творчестве, так и в основополагающих принципах теории искусства.

Ключевые слова: Богдан Игорь Антоныч, жизненный мир, интеллектуальная биография, Сяноцкая гимназия, гуманитарное направление образования, живопись, музыка, литература, В. Чайковский, Л. Гец, официальное/неформальное, польское/украинское.

Мыкола КРУПАЧ

Проблема манипуляций в освещении генезиса украинской эмиграционной литературы 1920-1930-х годов

В статье поднята проблема вероятного применения некоторых манипулятивных средств, в частности писателями-критиками, в интерпретации зарождения феномена украинской эмиграционной литературы 1920–1930-х гг.

Ключевые слова: Е. Маланюк, Ю. Дараган, Б. И. Антоныч, С. Гординский, украинская эмиграционная литература 1920-1930-х годов, манипуляция, субъективная интерпретация, фактологическая ретроспекция.

ПУБЛИКАЦИИ И ИСТОЧНИКИ

Анатолий БУРДЕЙНЫЙ

Григорий НУДЬГА. **Записи (Львов, 1978–1994)**

Первая публикация дневниково-мемуарных записей Григория Нудьги. Автор размышляет о судьбе украинского народа, его языке и культуре, вспоминает об интересных культурно-художественных и научных событиях из своей жизни, рефлексировать о людях, с которыми общался и пересякался. Особое внимание сосредоточено на общественно-политических событиях в Украине конца 1980-х – начала 1990-х гг.

Ключевые слова: Григорий Нудьга, запись, рефлексия, Украина, культура, наука, литература.

Лариса КОЗАК

Переводческая деятельность Василя Щурата

В статье рассмотрена одна из областей деятельности Василя Щурата – поэтические переводы. Сделан краткий обзор переводческого наследия писателя и ученого. Акцентируются мастерство и особенности подхода автора к переводческому делу. Также читателям предлагаются образцы поэтических переводов, которые сегодня хранятся в личном архиве В. Щурата. Тексты публикуются впервые.

Ключевые слова: В. Щурат, поэзия, переводы.

Василь ЩУРАТ. **Поэтические переводы**

Феодосий СТЕБЛИЙ

Вклад Василя Щурата в идентификацию «Инструкції для вчителів руського народу» Каспера Ценглевича

В статье речь идет о том, что «Руські листи», напечатаны Иваном Франком, длительное время ошибочно считали текстом «Инструкції для вчителів руського народу» Каспера Ценглевича. Однако Василь Щурат, обнаружив автентичную копию этого документа, опроверг это предположение, что дало возможность установить настоящего автора «Руських листів». Автор акцентирует на важности корректно учитывать эти факты в будущих исследованиях и справочных изданиях.

Ключевые слова: Василь Щурат, Каспер Ценглевич, Иван Франко, «Інструкція для вчителів руського народу», «Руські листи», франковедение, Юлиан Горошкевич, Ипполит Станчак.

Виктор МАРТЫНЮК

Перевод непереводаемого: малоизвестный труд Богдана Лепкого

Богдан ЛЕПКИЙ. **К вопросу о переводах лирических произведений**

Публикация малоизвестной статьи Богдана Лепкого, посвященной переводу поэтических произведений. Основываясь на личном переводческом опыте, а также анализируя ряд примеров, автор говорит о культурной значимости перевода, одновременно утверждая при этом невозможность достижимости адекватного перевода лирической поэзии, учитывая, в частности, ее тесную связь с языком, из которого она произрастает. Помимо содержания стихотворения, которое охватывает прежде всего настроение и переживания, и ритмического строения, Лепкий акцентирует на музыкальной композиции, которую особенно сложно передать с помощью другого языка. Одновременно он указывает, что до начала формального анализа переводчику необходимо войти в произведение – «пройти весь творческий процесс, который проходил автор». В выводах Лепкий формулирует несколько рекомендаций, как достичь «верного» перевода.

Ключевые слова: перевод, лирическая поэзия, архипроизведение, язык, содержание поэзии, ритм, рифма, идея, формальный анализ, музыкальная композиция, перевод аналогичный, адекватный, конгениальный, верный, свободный, Богдан Лепкий.

Тарас ЛУЧУК

Четыре авторизированные переводы из Назара Гончара

В статье впервые публикуются англоязычные переводы четырех стихотворений украинского поэта и переводчика, участника литературной группы «Лугосад» Назара Гончара (1964–2009). Эти тексты хранятся в архиве автора статьи.

Ключевые слова: Назар Гончар, украинская поэзия, переводы на английский язык.

ЛИЧНОСТИ

Петро ШКРАБЬЮК

Три эссе из жизни книг и людей

В эссе раскрыты особенности творческой манеры и достижения в области литературы троих современных украинских писателей: Юрия Ковалю, Василя Лесива и Илька Колодия.

Ключевые слова: Львов, Прикарпатье, факультет журналистики, этот ласковый-ласковый мир, художественное мастерство, подтекст, столикое солнце, повинность, проза, стихи, песни.